

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Francisci Svarez Granatensis, E Societate Iesv
Doctoris Theologi, Et In Connimbricensi Academia
Sacrarum Litterarum primarii Professoris Opvs, De Virtute
Et Statu Religionis**

Qvo Quid Contineatvr, Index proximus indicabit

De Obligationibvs, Qvæ Religiosvm Constitvnt, vel ad illum disponunt

Suárez, Francisco

Mogvntiæ, 1625

IV. Vtrum votum simplex castitatis per se, & natura sua irritet
matrimonium postea contractum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-93480](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-93480)

Nam si talis sit vt per eam renunciet iuri suo, repugnet substantie matrimonij, si ante illud fiat, si vero sit quæcumque alia assertio, vel contestatio, non tollitur petendi, & consequenter non tollit reddendi obligationem, si postea cum effectu petatur. Et ideo semper talis contractus repugnat voto castitatis, scilicet reuelatione, nisi fiat prædicto animo transeundum ad religionem.

Atque hinc facile etiam expeditur tertium fundamentum prioris opinionis, quod non ex voto, sed ex iniuria, quæ scilicet coniugi, fumebatur. Negamus enim illi fieri iniuriam alicuius momenti, nam si professio religionis impedita fuerit, illi reddetur debitum suum, per quod la. isit quoad hanc partem rigori iustitiae. Nam licet aliquod grauamen vnius coniugis sit quod alter habeat votum castitatis, ratione cuius non possit debitum petere, & ideo aliquis deceptio videatur, contahere habendo votum, quod alter ignorat, nihilominus non videtur hoc continere iniuriam adeo grauam, vt ob eam solum causam censendum sit peccatum mortale iniuriae, quamquam hoc accidentarium omnino sit ad votum continentiae, de quo agimus. Ac denique licet illa sit aliquis iniuria, si abiq; causa vel ratione fiat, tamen interuenientibus circumstantiis suprapositis homo vitur iure suo, & ideo censendus non est formaliter deceptio, aut iniuriam facere. Quod si post tale matrimonij professio reipsa sequuta fuerit, iam alter coniux manet omnino liber, & sic etiam ex hoc capite nulla ei fit iniuria.

Dicunt aliqui, interdum, præsertim ex parte mulieris, reddi difficilius matrimonium cum alio, quod illi est iniuriosum. Respondetur negando assumptum, si loquamur per se, & secundum rectam rationem, quod autem apud aliquos pro sua voluntate sine ratione operantes id possit accidere, curandum non est. Et probatur aperte: nam in omni matrimonio ex parte vtriusque coniugis subintelligitur tacite illa conditio, Nisi ad statum religionis transire voluerit, vnde uterque retinet ius suum ad id deliberandum & faciendum intra tempus iure præscriptum, & ideo neuter alteri facit iniuriam, quia & in hoc sunt pares, & talis conditio per se inest tali contractui: ergo quod a principio fiat contractus cum intentione vtriusque iure, & implendi illam conditionem, non potest esse iniuriosum coniugi, cum ei non fiat maius nocumentum, eo quod illa intentio præcedat, quam si subsiquatur. Vnde a fortiori constat omnino falsum & improbabile esse dicere talem intentionem esse contra substantiam matrimonij, cum non excludat verum consensum in ipsi vinculo, quandoquidem potestas intrandi religionem coherere possit cum vero matrimonio, & ita de hoc nulla est dubitatio inter probatos auctores.

Ad vltimum fundamentum respondemus ex vi iuris positui non esse nouum præceptum specialiter prohibens nuptias ratione voti simplicis, sed solum declarans naturalem, & diuinam obligationem, quæ ex vi talis voti oritur. Et ita plane loquuntur Sancti omnes citati capite præcedenti, a quibus ferè sumpta sunt omnia decreta, quæ à Gratiano referuntur, Illi autem nuptiarum nomine, & verbo nubendi intelligunt matrimonium, prout ordinario modo fit, & consequenter vt includat copulam vel propositum eius. Quomodo dixit Hier. Marth. 1. de Ioseph, qui dicitur vir Mariae, Cum virum audieris, suspicio tibi non subeat nuptiarum. Et in eodem sensu in cap. 2. negat Ioseph fuisse maritum, quia scilicet hæc voces matrimonium consummatum indicare solent. Sic etiam dixit Gregor. homil. 26. in Euangel. de eodem S. Ioseph. Maria sponsam habere voluit, qui tamen ad eius nuptias non peruenit. De his ergo nuptijs & affectu illarum loquuntur. Fr. Suarez de statu relig. tom. 3.

tur Sancti cum dicunt, Habentibus votum virginis non solum nubere, sed etiam velle nubere demnabile est. Sic etiam intelligendum est cap. si vir dist. 27. citatum in illo quarto fundamento, cum ait, Si vir habens simplex votum virginis adiungitur vxori, ibi enim verbum adiungitur, copulam significat, & nõ tantum vinculum, & ideo de illo subditur, Postea non dimittit vxorem, sed tribus annis penitet. Ac si matrimonium non consummasset, cogendus potius esset, vel monendus, vt vxorem dimitteret, & religionem ingrederetur. Sic etiam intelligendum est cap. rursum, ibi dem citatum, ibi, si ad nuptias motu proprio conuolasset. scilicet consummando priora sponsalia quæ præcesserant, quamquam illud caput licet intelligatur de solo matrimonio rato, nihil ad præsentem causam referret, quia ibi solū dicitur esse validum, etiam si post votum simplex castitatis fiat, non vero an licite vel illicite fiat. cap. autem consuluisti, ibidem citatum, nihil ad præsens referret, & in capite seq. ex professo tractandum est.

Alia dubitatio hic supererat, an persona, quæ post votum virginis virginis amittit frangendo votum, teneatur nihilominus postea nõ nubere. Sed hæc difficultas satis expedita est. 2. de Relig. tract. de voto in communi lib. 4. cap. 7. a num. 6. vique ad 8. pendet enim hoc ex intentione vouentis. Si enim fecit votum virginis æquiualens voto continentiae, seu illud includens, clarum est quidquid peccauerit, semper obligari ad non nubendum, quia votum castitatis semper in futurum obligat quantum potest, etiam si in præterito factum fuerit. Si autem intentio vouentis solum fuit se obligare ad seruandum integrum claustrum virginale, seu non committendam primam fornicationem, seu primu actum, quo perdat virginatē, tunc post votum irritum factum, non manet votum ad nõ nubendum, quia obligatio non excedit intentionem vouentis. Quæ resolutio ex D. Tho. & Caiet. sumitur in hac quæst. 88. art. 3. ad 2. & est communis, & per se satis clara. Solum inquiri potest quando votum iudicandum sit esse huius posterioris modi. Respondeo solū quando id constiterit ex intentione expressa vouentis, alioqui enim qui simpliciter vouit virginatē, & nihil declarat vel limitat, censetur vouere perpetuam castitatem. Et ita sentiunt D. Thom. & Caiet. citato loco, & alij Doctores in 4. dist. 38. Soto lib. 7. de Iustitia q. 2. art. 1. & Nau. c. 12. num. 43. Lessius lib. 2. de iust. c. 40. dubit. 13. num. 105. Azor tom. 1. inst. moral. lib. 11. c. 19. q. 14. Sanchez in Decalog. lib. 4. de voto c. 40. num. 65. & alij quos d. l. b. 4. de voto c. 7. num. 7. allegauit. Cætera quæ de obligatione voti castitatis desiderari possunt, inferius adiciemus.

CAPVT IV.

Vtrum votum simplex castitatis per se & natura sua irritet matrimonium postea contractum.

Hæc quæstio tractatur à Theologis in 4. dist. 38. & ab alijs auctoribus in materia de matrimonio, magis tamen propria est huius loci, quia magis pendet ex cognitione voti simplicis, & necessaria est ad eius vim & efficaciam explicandam. Nobis etiam conducet ad explicandam vim & naturam voti solennis. & ideo perterriti hoc loco non potuit. Viderit autem hæc quæstio fuisse controuersa tempore D. Augustini, nam ille lib. de bono viduitatis c. 10. significat aliquos asseruisse nuptias post votum castitatis factas non esse nuptias, sed potius aduheria, & ideo separandos esse qui ita contrahunt. Quæ sententia variis modis suaderi potest. Primo ex ipsa antiquitate, olim namq; vota virginis, & castitatis, quæ erant in vtu Ecclesie, simplicia tantum erant, & tamen tunc ita impediébant matrimonium, vt irritu illud facerēt.

15.
Dubitatio
sortis.
An qua
votum
virginis
si viola-
tur, tene-
tur postea
nõ nubere.

15.
Prima sen-
tentia as-
serta.

Probatur
primo.

ergo hic effectus sequitur ex intrinseca natura talium votorum. Consequentia est clara, quia tunc non erit solennitas aliqua per Ecclesiam introducta, cui ille effectus tribuatur. Antecedens quoad utramque partem sumitur ex discursu Cypriani in epist. 62. in qua loquens de virginibus, quae se Deo dicauerunt, plane indicat se loqui de priuata dicatione per votum simplex, quia nullam facit mentionem Ecclesiasticae solennitatis. Et de eisdem loquens in lib. de habitu virginum, ait sepe esse diuites, & locupletes, & ideo uelle ornari, & in publicum prodire, ostendendo diuitias, quae omnia non consonant cum voto solenni, & tamen in eisdem locis significat matrimonia ab illis virginibus contracta non esse valida. Nam ea uocat adulteria, & separari praecipit, ac perpetuo excommunicari, si in eodem statu contumaciter perseuerent, quae fieri non possent, si talia matrimonia valida essent. Idem sumitur ex Nicolao Papa relato à Gratiano in cap. Quod interrogasti 27. d. & ex multis alijs quae habentur 27. q. 1. ubi in cap. de uidijs, dicitur uidiuas, & puellas, quae in domibus proprijs à patribus uel per se habitum religionis mutauerunt, si postea nupserint separandas esse, constat autem illud uotum esse priuatum, & simplex.

2.
Probatur
secundo ex
iure.

Secundo argumentor ex cap. ex parte 1. de conuers. coniug. ubi quidam coniugatus, qui uicente prima uxore monachalem habitum susceperat, & ab illa renocatus fuerat, illaque mortua secundam duxerat, ab illa separari cogitur propter priorem professionem. Ex quo sumimus argumentum, nam illa prior professio fuerat inualida, ergo ad summum potuit inducere obligationem uoti simplicis, iuxta cap. quidam, eodē tit. & tamen matrimonium postea subsequutum reputatur inualidum, ergo. Et confirmari potest ex cap. vlt. qui cler. uel uou. ubi mulier uouēs castitatem sub conditione manendi in domo propria, & cum omni sua substantia, in habili censetur ad matrimonium: cum tamen uotum illud simplex uideatur.

3.
Probatur
tertio ra-
tione.

Tertio argumentari possumus ratione, quia res alienae semel donata non potest alteri ualide donari, sed per uotum castitatis etiam simplex donatur Deo corpus, ut inferuat cultui eius abstinendo ab omni usu uenero, cui contraria est traditio, quae per matrimonium postea fit. Est autē ad hoc communis responsio, uotum simplex non esse donationem, sed promissionem tantum, promissionem autem non habere vim irritandi subsequentem donationem. Sed contra hoc instat Scot. in 4. d. 38. quia respectu Dei donatio fieri potest per actum internum, nam illud potest Deus statim acceptare: hanc autem uidetur habere uotum simplex castitatis perpetuae, quia ad hoc fit ut corpus ex tunc consecratur Deo, & ideo non fit tanquam futura, sed tanquam praesens donatio; ergo ad impediendam contrariam traditionem habet vim non tantum promissionis, sed etiam perfectae donationis. Accedit quod licet demus esse solam promissionem, tamen propter excellentiam personae cui fit, uidetur inducere maiorem obligationem, quam inducat traditio facta inter homines: ergo si traditio alicuius rei homini facta impedit ne ualeat secunda donatio interfecta, obligatio promissionis facta Deo irritabit subsequentem donationem factam homini.

4.
Secunda
comprobat
et uoti
sententia
negat.

Nihilominus certa & communis doctrina est, uotum simplex continentiae seu uirginitatis non facere irritum matrimonium subsequens, etiam si illicite contractum sit. Ita docent omnes Theologi in 4. d. 38. sine ulla diuersitate opinionum, & omnes Canonistae scriptura statim citanda, & Summis etiam omnes. Et uidetur fuisse expressa sententia Augustini in dict. lib. de bono uiduitatis c. 10. ubi de illis, qui tales nuptias uocabant adulteria, inquit, Non mihi uidentur satum acutē & diligenti considerare quid dicant. Et infra dicit ex

illa falsa sententia sequi ut a matris separentur uxores, quasi adulterae sint, & non uxores. Et cum uolunt eas (inquit) reddere continentia, faciunt maritos earum adulteros ueros, cum suis uxoribus uirum alteras dixerint. Sunt qui existimant Aug. ibi non disputare contra eos qui dicunt nuptias post uotum castitatis non esse nuptias, sed contra Tertull. & alios haereticos, qui damnabant nuptias uiduuarum, & hos tantum referre, cum ait, Proinde qui dicunt talium, id est, uiduuarum, nuptias non esse nuptias, &c. Quam interpretationē late profequitur Fernandus à Mendoça l. b. 2. in Conc. Eliberit. c. 20. Sed esto uerum sit, Augustin. in illo libro praecipue improbare illum errorem à c. 4. & 5. hoc non enervat testimonium illud, sed potius confirmat pro inuituto praesenti, tum quia uerisimile est neminem unquam negasse matrimonia uiduuarum esse inualidatione uoti, sed solum ex alio falso errore damnante secundas nuptias. Tum quia ad impugnandum magis huic errore addidit Augustinus, etiam illi uiduitati adiungatur uotum castitatis, & ob eam causam peccetur contrahendo nuptias, nihilominus illas non esse adulteria, sed ueras nuptias. Et hoc est quod dicit in cap. 9. In uiduali & uirginali continentia uoti debito obligata, non solum capessere, sed etiam uelle nuptias damnabilis est. Infra uero subdit. Damnatur uota, non quia contingat eadem postea inueniri, sed quia continentia primam fidem uiram fecerunt, quasi diceret, ut infra exponit, Damnatur nuptia non secundum se, nec quia uera non sunt, sed quia infideliter contracta sunt. Et hoc est quod c. 11. subiungit, Quapropter non possunt quidem dicere à proposito melius lapsas, si nupserint, feminas, adulterae esse non coniugia, sed plane non dubitauerunt dicere lapsas & uinias à castitate sanctiore, quae uocatur Deo, adulteris esse peiores. Est ergo clara sententia Augustini, matrimonium peccatum in se contrahi contra uotum, & nihilominus ualidum esse. Nec dubitandum est librum illum esse Augustini, quidquid Erasmus sine fundamento dixerit, quem in hac aliqua ex parte sequitur Hosius in Confessione Catholica cap. 56. tamen sine causa; nam & stylus ipse Augustinum redollet, & tota libri doctrina est digna Augustino. Et Possidonius in indice illi epistolam recognouit. Adde eandem doctrinam habere Augustinum in epist. 70. ad Bonifacium, quem locum infra circa uota solennia latius expendemus.

Secundo probari potest eadem ueritas ex Epiph. haeres. 61. ubi, ut superius dixi, ait, Apostolos docuisse esse graue peccatum post uotum castitatis coniugium intrare, subiungit uero postea grauius peccatum esse, occulte fornicari, aut sub solitudine, uel continentia spiritus libidinem exercere. Ex quo sic concludit, Malus est uotus, (id est, minus malum est) unum peccatum habere, quam plura, melius lapsion à cursu palam sibi uxorem sumere secundum legem, & a uirginitate multo tempore penitentiam agere, & si rursus ad Ecclesiam induci, quam quodam occultu in oculis sauciari. Euidenter ergo docet tale coniugium ualidum esse, tum quia supponit in illo tantum esse unum peccatum, scilicet sacrilegium, quod non esset uerum, si uinculum non teneret, nam omnes actus sequentes essent peccata. Tum etiam, quia supponit post peractam penitentiam huiusmodi recipientes esse in suo statu matrimonij. Aliter hunc locum interpretatur Bellarm. lib. 2. de Monach. cap. 34. de quo infra.

In eodemque sensu uideatur loqui Hieronym. ep. 11. 46. de uitando suspecto contubernio cum ad uirginē Deo per uotum sacra tam, quae cum iuene quodam non sine suspitione uiebat, sic loquitur. Si uirgo uis, quibus diligenti custodia: si corrupta, cui non parum malum: Supponit ergo illa esse capace m nuptiarum: nec tamen illi permittit nuptias ut bonas, sed ut minus malas, sicut Epiphanius. Unde subdit: Neg. ut in hoc dico quod post peccatum uotum penitentiam, ut quid in alijs capit. male

male profuerit, sed quod desperem in huiusmodi copula di-
 uulsum. Et fortasse ob eandem causam idem Hieron.
 lib. 1. contra Iovinian. dixit, *Quae post consecratio-
 nem nupsit, non tam adultera sunt, quam incestae.* Dici-
 tur enim generali vocabulo incestus qualibet illicita
 matrimonii coniunctio, ut sumitur ex *si adu-
 lterium. ff. ad legem Iul. de adulteriis.* maxime si sit
 contra religionem: adulterium vero non est, nisi
 ubi nullum est matrimonium, inter eos qui conue-
 niunt. Sentit ergo Hieron. illa coniugia non esse
 adulteria, quia non sunt omnino nulla, sunt tamen
 incesta, quia sacrilega. Denique in eodem sensu ac-
 cipendum aliqui putant, quod idem Hieron. dixit
 epist. 8. ad Demetriadem in fine, ubi sic ait, *Sanctum
 virginum propositum, angelorumque familiae gloriam
 quarunt, non bene se agnitionem nomen infamat, quibus
 aperte dicendum est, ut aut nubant, si se non possunt conti-
 nent, aut continent, si nolunt nubere.* Haec tamen ver-
 ba non videntur tantum promissionem continere,
 aut consilium minoris mali ex suppositione pravae
 voluntatis, sed absolutam licentiam ac derogationem
 praebere, & ideo non videntur ita intelligenda,
 ut dicta sint ad virgines voto obligatas, sed ad
 alias solas, vel ancillas earum, quae votum non ha-
 bebant, & ideo nimis licenter vivebant cum infami-
 liae sociarum virginum. Quem sensum satis decla-
 rant sequentia verba, *Dignaveris, imo pl. nctu, ince-
 dentibus dominae ancilla vi go procedit ornare or, ut pro ni-
 nia on tectudine quam incomptam videri dominam suspi-
 cetis.* Et ideo in epist. 22. monet idem Hieron. *Sine
 tibi so ia, quas ieiunia tenuant, quibus pallor in facie est,
 quis & atas probavit, & vita.*

in cap. de uocam & cap. ha vero 27. q. 1. Praeterea no-
 uiori iure hoc expresse declaratum est in cap. memi-
 nimus, & in c. rursus, qui Cler. vel vou. & in c. vnico
 de voto, in 6.

Ratio quam omnes Theologi reddunt est, quia
 votum simplex est pura promissio: per promissio-
 nem autem alicuius rei non amittitur dominium
 eius, & ideo si per voluntatem eiusdem domini al-
 teri postea tradatur, valida est donatio, seu poste-
 rior contractus. Ita vero se habet matrimonium sub-
 sequens respectu prioris voti, est enim quasi dona-
 tio, vel alienatio eiusdem rei, quae prius Deo pro-
 missa fuerat: est ergo valida, quamuis contra fidelita-
 tem Deo debitam fiat. Quae ratio non parum ener-
 uatur si vera esset sententia dicentium votum cas-
 titatis simplex non solum promissionem, sed etiam
 traditionem continere. Sed illam sententiam nos
 supra reiecimus: atque adeo ratio firma manet, quae
 confirmari potest exemplis circa promissiones & do-
 nationes aliarum rerum. Nam si quis promissit dare
 censum in eleemosynam, & postea illa eadem det
 amico, donatio tenet, licet contra votum facta sit:
 matrimonium etiam factum cum vna, contra pro-
 missionem vel sponsalia de futuro etiam iurata cum
 alia, validum est. Siftendo ergo in ratione promissio-
 nis, & voti simplicis, sine dubio est optima illa ratio.

Quia vero instare aliquis potest ex Scoto in 4. d.
 38. interrogando, cur non possit quis ita facere vo-
 tum simplex castitatis quoad illam in futurum ser-
 uandam, ut simul in praesenti se tradat voluntati
 Deo, ut ita eius obsequio emancipatus maneat,
 quod alteri postea valide se tradere non possit ad
 vsum matrimonii: ideo addendum est quod supra
 dixi, non posse hominem sua privata voluntate sola
 ita alteri tradere corpus suum extra matrimonium,
 ut se reddat inhabilem ad matrimonium contrahen-
 dum. Ratio autem in superioribus etiam insinuata
 est, quia vel talis traditio fieret ipsi Deo immediate,
 vel alicui homini vice Dei: nihil autem horum dici
 potest probabiliter. Et quidem quoad priorem par-
 tem de Deo probatur hoc late, quia Deus in se nul-
 lum dominium potest ab homine accipere, quod
 non aliter melius declaratur nisi quia ex vi talis do-
 nationis nullum ius vtendi Deo acquiritur: domi-
 nium autem seu donatio ad vsum ordinatur: ergo
 homo tantum potest dici tradere Deo corpus suum,
 non vt Deo illo vtatur, sed potius vt ipse homo
 propter obsequium Dei non illo vtatur suo corpore
 in tali materia; hoc autem votum resoluitur in sim-
 plicem promissionem. Quod etiam videre licet in
 votis peregrinationis, aut eleemosynae, per quae ho-
 mo etiam obligatur ad vtendum vel pecunia, vel
 suis actionibus in tale Dei obsequium; quod non
 potest intelligi per traditionem ordinatam imme-
 diate ad ipsum Deum, sed promissionem. Nam sicut
 in his votis se habet homo ad positium vsum tali-
 um rerum, ita in voto castitatis se habet ad talem
 non vsum sui corporis.

Quoad aliam vero partem de homine probatur
 primo inductione, quia per captiuitatem vel serui-
 tutem transfertur dominium serui in herum, & ta-
 men ex vi illius translationis non fit seruus ita inha-
 bilis ad matrimonium, quin factum teneat, etiam si
 inuito domino fiat: quod ex vsu Ecclesiae certum
 est: & idem censeo esse de iure omnium gentium,
 quo iure seruitus est introducta, & fortasse non po-
 terat aliter iure humano introduci, vel quia fuis-
 set in praedictum naturae, cuius propagatio impedi-
 ditur, vel quia fuisset in spirituale noxamentum per-
 sonae, cum matrimonium etiam in remedium con-
 cupiscentiae datum sit. Multo autem certius exi-
 litimo, et si possit aliquis sua voluntate se vendere

8.
 Dominium
 non amittitur per
 rei promissionem.

9.

Extra ma-
 trimonium
 non fit tra-
 ditio pro-
 prii corporis
 nisi iurata
 ad matrimo-
 nium.

10.

Probatur
 in tradi-
 tione facta
 homini.
 Primo in
 traditione
 per seruitu-
 tem.

7.
 10.
 10.

in seruum, non posse tamen ea conditione se vendere, vt potestate ducendi uxorem omnino se abdicet, atque ita inhabilem se ad matrimonium reddat: vt si absque consensu domini illud contrahere tentet, non valeat, nunquam enim talis modus contractus inter homines factus, aut interatus legitur, quod est signum illum non cadere sub humanam potestatem. Quod etiam aliquo modo sumi potest ex cap. i. de coniug. seruor. Deinde quantumuis

mo à natura habilitatem & libertatem ad matrimonium & ad vsum eius, & ideo licet pro sua libertate possit (ex natura rei loquimur) se priuare vfu matrimonii, vel ad illam etiam priuationem se obligare, non tamen potest propria auctoritate se inhabilem reddere ad vsum contracti matrimonii, sed hoc reseruat est publicæ potestati, quam in Ecclesia à Christo collatam certo scimus. An vero ex natura rei esset in republ. questio est ad materiam de matrimonio spectans.

Probatur secundo in promissione contrahendi matrimonii.

aliquis promittat alteri suum obsequium, vel vsum sui corporis per coniugium postea contrahendum cum illa, ita vt ex tunc velit se inhabilem reddere ad quodlibet aliud matrimonium, quasi donando alteri ius, vel potestatem quam habet ad contrahendum, non potest ita id præstare, quin eo non obstante contractus postea subsequutus validus sit, sed solum vt licite non fiat. Quod eisdem ferè argumentis, & indiciis ostendi potest. Præterea etiam si titulo religioso aliquis se donet hospitali, v.g. propter Deum in perpetuum obsequium, & sub conditione non contrahendi matrimonium, & cum voluntate se inhabilitandi ad illud, quantum potest, vt liberius possit seruire, nihilominus semper manet ita habilis ad matrimonium, vt si contrahat, factum teneat, vt constat etiam ex vfu Ecclesiæ, & à fortiori sumitur ex dict. cap. i. de coniug. seruor. & ex cap. vnico, de voto in 6. cum aliis pluribus supra

Quocirca comparandum non est dominium hoc quod homo habet corporis sui in ordine ad vsum coniugalem, cum dominio aliarum rerum externarum, vel etiam aliarum actionum sui corporis. Nam res alias potest omnino à se abdicare, & similiter potest alienare dominium ad alias actiones per varios contractus, & in alium transferre, de quibus aliqua dicemus sequenti libro: at vero dominium in corpus suum in ordine ad coniugalem vsum solum per contractum matrimonii potest alteri donari, quia est materia propria illius contractus, & non alterius, & eadem ratione per nullum contractum priuata voluntate factum potest alteri ita donari ad vsum vsum vel obsequium siue civile, siue religiosum, vt ex vi domini alterius acquisiti maneat persona priuata potestate contrahendi matrimonium, & se tradendi alteri in illum vsum. Sunt enim hæc iura diuersorum ordinum & rationum, & ideo non potest vnum per aliud impediri. Neque etiam potest quis directe tradere alteri potestatem in suum corpus quoad non vsum matrimonii, tum quia dominium non ordinatur directe ad non vsum, sed ad aliquid vsum, ex quo possit sequi illa negatio, quod in præfenti locum non habet extra contractum matrimonii, vt dixi: tum etiam, quia alias stando in solo iure naturæ possit quis se inhabilem reddere ad matrimonium per donationem sui alteri factam: & rursus possit ab ipso domino ad matrimonium habitari, quia possit illi remittere donationem factam. Et similia multa possunt facile inferri, quæ sunt plane absurda, & extra omnem vsum, quæ omnia satis indicant, quantumcunque homo se obliget Deo, vel homini propter Deum ad non vsum matrimonii, vel ad obsequium aliquod postulans matrimonii carentiam, nunquam potest à se omnino abdicare potestatem illam naturalem, quam habet ad contrahendum valide matrimonium, nec se inhabilem ad illud reddere. Atque ita concluditur votum simplex castitatis, quantumcunque vouens sua voluntate conetur ac velit se ipsum tradere ad prædictum non vsum, non reddere ex se & natura sua hominem inhabilem ad matrimonium. Nam quod illa voluntas coniungatur cum tali voto, non mutat naturam eius, vt supra ostendi, sed ad summum se cum affert alium contractum inducentem etiam nouam obligationem, quæ per se etiam non potest personam ad matrimonium inhabilem reddere, vt ostensum est; ergo neque illa duo vincula simul coniuncta possunt illum effectum inducere, quia ex viroque simul non fit vnus, vt sic dicam, intentus maior, quod possit habere effectus alterius rationis, sed est tantum quoddam aggregatum effectuum, ita vt singuli sint proportionati singulis vinculis, non tamen excedentes. Et eadem ratione non potest illa voluntas, vel traditio adiuncta voto simplici dare illi hanc vim, quia non mutat eius naturam, vt dixi, nec traducit obligationem eius ad alium redditum, imo neque in seipsa fortiozem illam redditum, sed solum per aggregationem, & additionem quasi extensiuam. Et ideo recte dixerunt Scotus, Paludanus, Caiet. & alii, quoties votum castitatis reddidit

Probatur tertio in donatione sui facta in seruitum hospitalis, vel alicuius Ecclesiæ, aut monasterii.

ante confirmationem quandam Gregor. XIII. Ascendente Domino. votum simplex castitatis fiebat in Societate eum traditione sufficiente ad constituendum verum religiosum, vt prius idem Pontifex declarauerat alia bulla, Quanto fructuosius, & tamen tunc non reddebat personam inhabilem ad matrimonium, nec poterat religiosus, etiam si ipse vellet eo animo se tradere, & votum emittere, se inhabilem reddere: imo neque licet religio nondum habens ad hoc facultatem à Pontifice, vellet eo animo traditionem acceptare, fuisset effectus talis subsequutus; quod est certissimum & indubitatum apud omnes: ergo signum manifestum est solam priuatam voluntatem vouentis non sufficere ad hunc effectum quantumcunque ipse illum intendat se tradendo in quemcunque vsum.

Ratio autem à priori esse videtur, quia homo non est absolutus dominus sui corporis in quemcunque vsum, vnde non potest ita se vendere alteri, vt ei liceat illum occidere, mutilare, aut sine causa iniuriōse tractare; sic etiam in particulari non est ita dominus, vt possit hanc potestatem in alium transferre, aut ius in suum corpus quoad hunc vsum, vel contrarium non vsum dare, nisi per contractum matrimonium; & ideo quantumcunque se obliget extra hunc contractum in ordine ad hunc vsum, vel non vsum, non potest habere rationem alienationis, vel abdicationis talis potestatis, sed solius promissionis. Hinc enim fit vt non possit aliquis ita dare alteri potestatem in corpus suum, vt pro se contrahat matrimonium se etiam inuito: & ideo quando aliquis dat potestatem alteri, vt nomine suo matrimonium contrahat, si ante ipsum contractum reuocet facultatem, matrimonium non valet, vel potest dare talem facultatem in reuocabilem antequam habeat effectum, quod est signum non posse illam dare per modum alienationis, seu donationis, ideoque matrimonium subsequutum post quamcunque huiusmodi obligationem validum esse, etiam si contra fidelitatem vel promissionem factum sit. Ratio autem, ob quam homo ex natura rei habet potestatem limitatam ad hunc vsum, videtur posse desumi ex fine eius, ordinatur enim ad bonum & conseruationem ipsius naturæ, propter hoc enim accipit ho-

Probatur quarto in voto castitatis simplicis Societatis Iesu ante constitutionem Greg. XIII.

Ratio autem à priori esse videtur, quia homo non est absolutus dominus sui corporis in quemcunque vsum, vnde non potest ita se vendere alteri, vt ei liceat illum occidere, mutilare, aut sine causa iniuriōse tractare; sic etiam in particulari non est ita dominus, vt possit hanc potestatem in alium transferre, aut ius in suum corpus quoad hunc vsum, vel contrarium non vsum dare, nisi per contractum matrimonium; & ideo quantumcunque se obliget extra hunc contractum in ordine ad hunc vsum, vel non vsum, non potest habere rationem alienationis, vel abdicationis talis potestatis, sed solius promissionis. Hinc enim fit vt non possit aliquis ita dare alteri potestatem in corpus suum, vt pro se contrahat matrimonium se etiam inuito: & ideo quando aliquis dat potestatem alteri, vt nomine suo matrimonium contrahat, si ante ipsum contractum reuocet facultatem, matrimonium non valet, vel potest dare talem facultatem in reuocabilem antequam habeat effectum, quod est signum non posse illam dare per modum alienationis, seu donationis, ideoque matrimonium subsequutum post quamcunque huiusmodi obligationem validum esse, etiam si contra fidelitatem vel promissionem factum sit. Ratio autem, ob quam homo ex natura rei habet potestatem limitatam ad hunc vsum, videtur posse desumi ex fine eius, ordinatur enim ad bonum & conseruationem ipsius naturæ, propter hoc enim accipit ho-

Ratio autem à priori esse videtur, quia homo non est absolutus dominus sui corporis in quemcunque vsum, vnde non potest ita se vendere alteri, vt ei liceat illum occidere, mutilare, aut sine causa iniuriōse tractare; sic etiam in particulari non est ita dominus, vt possit hanc potestatem in alium transferre, aut ius in suum corpus quoad hunc vsum, vel contrarium non vsum dare, nisi per contractum matrimonium; & ideo quantumcunque se obliget extra hunc contractum in ordine ad hunc vsum, vel non vsum, non potest habere rationem alienationis, vel abdicationis talis potestatis, sed solius promissionis. Hinc enim fit vt non possit aliquis ita dare alteri potestatem in corpus suum, vt pro se contrahat matrimonium se etiam inuito: & ideo quando aliquis dat potestatem alteri, vt nomine suo matrimonium contrahat, si ante ipsum contractum reuocet facultatem, matrimonium non valet, vel potest dare talem facultatem in reuocabilem antequam habeat effectum, quod est signum non posse illam dare per modum alienationis, seu donationis, ideoque matrimonium subsequutum post quamcunque huiusmodi obligationem validum esse, etiam si contra fidelitatem vel promissionem factum sit. Ratio autem, ob quam homo ex natura rei habet potestatem limitatam ad hunc vsum, videtur posse desumi ex fine eius, ordinatur enim ad bonum & conseruationem ipsius naturæ, propter hoc enim accipit ho-

II. Probatur ratio à priori.

Ratio autem à priori esse videtur, quia homo non est absolutus dominus sui corporis in quemcunque vsum, vnde non potest ita se vendere alteri, vt ei liceat illum occidere, mutilare, aut sine causa iniuriōse tractare; sic etiam in particulari non est ita dominus, vt possit hanc potestatem in alium transferre, aut ius in suum corpus quoad hunc vsum, vel contrarium non vsum dare, nisi per contractum matrimonium; & ideo quantumcunque se obliget extra hunc contractum in ordine ad hunc vsum, vel non vsum, non potest habere rationem alienationis, vel abdicationis talis potestatis, sed solius promissionis. Hinc enim fit vt non possit aliquis ita dare alteri potestatem in corpus suum, vt pro se contrahat matrimonium se etiam inuito: & ideo quando aliquis dat potestatem alteri, vt nomine suo matrimonium contrahat, si ante ipsum contractum reuocet facultatem, matrimonium non valet, vel potest dare talem facultatem in reuocabilem antequam habeat effectum, quod est signum non posse illam dare per modum alienationis, seu donationis, ideoque matrimonium subsequutum post quamcunque huiusmodi obligationem validum esse, etiam si contra fidelitatem vel promissionem factum sit. Ratio autem, ob quam homo ex natura rei habet potestatem limitatam ad hunc vsum, videtur posse desumi ex fine eius, ordinatur enim ad bonum & conseruationem ipsius naturæ, propter hoc enim accipit ho-

Ratio autem à priori esse videtur, quia homo non est absolutus dominus sui corporis in quemcunque vsum, vnde non potest ita se vendere alteri, vt ei liceat illum occidere, mutilare, aut sine causa iniuriōse tractare; sic etiam in particulari non est ita dominus, vt possit hanc potestatem in alium transferre, aut ius in suum corpus quoad hunc vsum, vel contrarium non vsum dare, nisi per contractum matrimonium; & ideo quantumcunque se obliget extra hunc contractum in ordine ad hunc vsum, vel non vsum, non potest habere rationem alienationis, vel abdicationis talis potestatis, sed solius promissionis. Hinc enim fit vt non possit aliquis ita dare alteri potestatem in corpus suum, vt pro se contrahat matrimonium se etiam inuito: & ideo quando aliquis dat potestatem alteri, vt nomine suo matrimonium contrahat, si ante ipsum contractum reuocet facultatem, matrimonium non valet, vel potest dare talem facultatem in reuocabilem antequam habeat effectum, quod est signum non posse illam dare per modum alienationis, seu donationis, ideoque matrimonium subsequutum post quamcunque huiusmodi obligationem validum esse, etiam si contra fidelitatem vel promissionem factum sit. Ratio autem, ob quam homo ex natura rei habet potestatem limitatam ad hunc vsum, videtur posse desumi ex fine eius, ordinatur enim ad bonum & conseruationem ipsius naturæ, propter hoc enim accipit ho-

Matrimonium per procuratorem quando sit validum.

Ratio autem à priori esse videtur, quia homo non est absolutus dominus sui corporis in quemcunque vsum, vnde non potest ita se vendere alteri, vt ei liceat illum occidere, mutilare, aut sine causa iniuriōse tractare; sic etiam in particulari non est ita dominus, vt possit hanc potestatem in alium transferre, aut ius in suum corpus quoad hunc vsum, vel contrarium non vsum dare, nisi per contractum matrimonium; & ideo quantumcunque se obliget extra hunc contractum in ordine ad hunc vsum, vel non vsum, non potest habere rationem alienationis, vel abdicationis talis potestatis, sed solius promissionis. Hinc enim fit vt non possit aliquis ita dare alteri potestatem in corpus suum, vt pro se contrahat matrimonium se etiam inuito: & ideo quando aliquis dat potestatem alteri, vt nomine suo matrimonium contrahat, si ante ipsum contractum reuocet facultatem, matrimonium non valet, vel potest dare talem facultatem in reuocabilem antequam habeat effectum, quod est signum non posse illam dare per modum alienationis, seu donationis, ideoque matrimonium subsequutum post quamcunque huiusmodi obligationem validum esse, etiam si contra fidelitatem vel promissionem factum sit. Ratio autem, ob quam homo ex natura rei habet potestatem limitatam ad hunc vsum, videtur posse desumi ex fine eius, ordinatur enim ad bonum & conseruationem ipsius naturæ, propter hoc enim accipit ho-

Ratio autem à priori esse videtur, quia homo non est absolutus dominus sui corporis in quemcunque vsum, vnde non potest ita se vendere alteri, vt ei liceat illum occidere, mutilare, aut sine causa iniuriōse tractare; sic etiam in particulari non est ita dominus, vt possit hanc potestatem in alium transferre, aut ius in suum corpus quoad hunc vsum, vel contrarium non vsum dare, nisi per contractum matrimonium; & ideo quantumcunque se obliget extra hunc contractum in ordine ad hunc vsum, vel non vsum, non potest habere rationem alienationis, vel abdicationis talis potestatis, sed solius promissionis. Hinc enim fit vt non possit aliquis ita dare alteri potestatem in corpus suum, vt pro se contrahat matrimonium se etiam inuito: & ideo quando aliquis dat potestatem alteri, vt nomine suo matrimonium contrahat, si ante ipsum contractum reuocet facultatem, matrimonium non valet, vel potest dare talem facultatem in reuocabilem antequam habeat effectum, quod est signum non posse illam dare per modum alienationis, seu donationis, ideoque matrimonium subsequutum post quamcunque huiusmodi obligationem validum esse, etiam si contra fidelitatem vel promissionem factum sit. Ratio autem, ob quam homo ex natura rei habet potestatem limitatam ad hunc vsum, videtur posse desumi ex fine eius, ordinatur enim ad bonum & conseruationem ipsius naturæ, propter hoc enim accipit ho-

personam inhabilem ad matrimonium, id non esse ex sola rei natura, vel ex sola voluntate vouentis, sed adiuncto Ecclesie statuto.

In prima ratione dubitandi in principio posita multa petuntur. Primum est, an in antiquo vsu Ecclesie votum castitatis, quod tunc fiebat, esset simplex, aut solemne. Quidam enim putant fuisse tantum simplex extra ordinem sacrum vsque ad tempora Innocent. II. qui matrimonium personarum, quæ se Deo per religionis vota dicassent, irrita esse voluit. Sed hoc difficile creditur est. Sed quia infra de hoc puncto latius dicendum est, ideo nunc suppono virumque votum simplex & solemne castitatis fuisse in vsu multo ante Innocent. II. etiam tempore Cypriani, vel fortasse etiam antea. Quod pronunciat ex verbis eiusdem Innocentii II. ostendi potest: nam in Concil. Romano cap. 7. quod refertur in cap. vi lex 27. q. 1. ubi declarat religiosorum matrimonium esse irrita, non loquitur tantum de re noua, aut a se inuenta, seu instituta, sed de re antiqua; postquam enim dixit, vt qui talia matrimonia contrahunt separentur, subdit, *Huiusmodi namque copulationem, quam contra Ecclesiasticam regulam constat esse contrariam, matrimonium non esse censens*: non ergo ipse irritat, sed ex Ecclesiastica regula declarat esse irritum. Est enim obiter aduertendum propter glossam vltimam ibi, non omne matrimonium contra legem Ecclesiasticam esse irritum, nam etiam matrimonium, quod est contra votum simplex castitatis, est contra legem Ecclesiasticam, & non est irritum, sed tunc solum est irritum, quando lex Ecclesiastica ita prohibet, vt etiam irritare sufficienter declarat: censet autem Pontifex ibi sufficienter hoc declarari, quoties lex non permittit contrahentes in eo statu permanere, sed præcipit separari perpetuo, argumento cap. *contradi iuu* 35. q. 3. Quod si aliquando non obstante valore matrimonii separantur coniuges propter crimen in eo contrahendo commissum, vt in cap. *non oportet* 2. 33. q. 4. id intelligendum est de separatione ad tempus, non perpetua, argumento cap. 1. & 2. de matrim. contract. contra interdict. Eccles. Constat autem multa iura Innocentio II. antiquiora ita prohibere matrimonia monialium, vel monachorum, vt ea perpetuo dissoluenda per coniugum separationem statuant, vt citato loco latius videbimus. & interim sumi potest ex his quæ refert Gratian. 27. q. 1.

Declaraturque breuiter ex epist. 2. Innocentii I. cap. 12. & 13. ubi aliter loquitur de virginibus quæ simplici voto promiserant permanere in proposito virginali, & de illis quæ simul velati meruerunt: nam illas priores tantum dicit fecisse pollicitationem, quam fideliter seruare tenentur, & ideo penitentiam esse illis iniungendam, si nupserint, non tamen esse separandas: posteriores vero dicit nupisse Christo, & ideo si alteri nupserint, non esse admittendas in Ecclesia, donec vir moriatur, quod cum Gratiano 27. q. 1. §. vlt. intelligi, nisi ab illo separentur; eas enim comparat cum illis adulteris, quæ viuente priore coniuge alteri nupserunt, de quibus idem dicit. Iuxta hæc igitur duo decreta Innocentii intelligenda erunt omnia similia testimonia antiquorum Patrum: quoties enim significant matrimonium aliquod contractum post votum castitatis validum esse, loquuntur de personis laicis, & secularibus, quæ huiusmodi votum simplex emittere solebant. Quando vero talia matrimonia tanquam valida non admittunt, de personis per votum solemne Deo consecratis loquuntur. Quam regulam tribuit Gratian. & iuxta illam varia testimonia conciliaria supra, & 27. d. §. vlt. & si attente considerentur circumstantiæ, non erit difficile hoc discer-

nere, cuius rei varia exempla in sequentibus profereamus.

Vnum ergo ex illis est quod ex Cypriano adducitur in prima illa ratione, cuiusque sensus postulat. Et quidem Pamelus in scholiis ad dict. epist. num. 1. de voto simplici existimat Cyprianum loqui. Inter alias autem coniecturas quibus mouetur vna est, quod nuptias adire illis feminis liberum erat: liberum autem appellat, non quia liceret, sed quia permittitur ab ipso Cypriano propter vitandum maius malum. Sed, vt supra dixi, hoc non potest colligi ex tota epistola; nam verba illa, ex quibus id sumit, non habent illum sensum, quia, vt supra declarauimus, illa non referuntur ad virgines iam voto obligatas, sed priusquam obligentur. At de aliis iam voto ligatis expressè dicit, post peractam penitentiam accepta communionem ad Ecclesiam admittantur, hac tamen interminatione, vt si ad eosdem masculos postea reuerfa fuerint, aut si cum eisdem simul & in vna domo sub eodem tecto habitauerint, grauiori censura ciuantur, & infra iterum repetit. *Si obstinate perseverant, nec se adiuuicem separant, sciant se cum hac sua impudica obstinatione, nunquam à nobis admitti ad Ecclesiam posse.* Quomodo ergo illis matrimonium permitteret? alioquin non illos separare præciperet, si matrimonium inter eos validum esse posse iudicaret. Quamuis enim peccet qui contra simplex votum castitatis matrimonium contrahit, Ecclesia tamen eos non separat, cap. *Si vir*, 27. d. cum aliis supra citatis, id enim esse contra ius alterius coniugis, & moraliter loquendo, periculum animarum inde crearetur. Dicere vero potest aliquis Cyprianum non loqui de illis qui matrimonium contraxerant, sed qui turpiter miscebantur contra votum castitatis, & posse recte intelligi de voto simplici. Quæ expositio posset quidem admitti, si alia circumstantiæ coegerent. Retamen vera est nimis violenta, tum quia si inter illas personas posset esse validum matrimonium, cum alias posset eo tempore priuatim contrahi, non deberet absolute præcipere eas separari, sed examinare prius an essent coniugata, necne; tum etiam, quia nimis generaliter loquitur, & sine vlla limitatione. In quo planè non solum supponit coniunctionem illam esse iniquam, sed etiam non posse esse honestam.

Vnde Gratianus cap. 4. & 5. 27. q. 1. iuncto §. vlt. totius quæst. apertè intelligit Cyprianum ibi loqui de virginibus habentibus votum solemne castitatis. Evidem sentiunt ibi Hugo, Turrecrem. & alii dicentes Cyprianum loqui de monialibus, & sanctimonialibus, quæ iam nubere non poterant. Et mihi videtur verisimilius, & coniecturæ in contrarium multum vigent, si aduertamus virgines Deo dicatas, seu velatas eo tempore non semper habitasse in separatis monasteriis, sed in domibus parentum, vt colligi potest ex can. 27. Concilii Illiberitani, qui sic habet, *Episcopus, vel quilibet clericus alius, aut sororem, aut filiam virginem dicatam Deo tantum secum habeat.* Loquitur autem ibi Concilium de virginibus habentibus votum solemne virginitatis, non obscure colligitur ex can. 13. eiusdem Concilii. Vtrumque etiam probat sufficienter canon 31. Concilii Carthag. III. statuens, *vt virgines sacra, si parentibus, à quibus custodiebantur, priuata fuerint, Episcopi prouidentia in monasterio virginum, vel grauioribus familiis commendentur, &c.* Constat autem Concilium illud fuisse multo post tempora Cypriani. Quod autem ibi sit sermo de velatis virginibus, nomen sacrarum virginum satis ostendit; non enim solent ita appellari, nisi quæ publico, & solemni ritu Deo sunt consecratae. De his ergo loquitur Cyprianus, quas propterea dicatas & nuptas Deo vocat. Et ideo

150

160

ideo mirum non est quod supponat aliquas earum potuisse liberius discurrere & vagari, & in habitu minus decenti, & balneis vii, & societate hominum minus pudica; ex his enim coniecturis non statim colligitur illas solum fuisse dicatas voto simplici, sed non fuisse ita clausas & custoditas, sicut modo sunt Sanctimoniales. Quod autem Cyprianus ait quasdam illarum fuisse locupletes, vel ideo esse potuit, quia votum castitatis etiam solemnne fortasse tunc fieri poterat sine voto paupertatis, sicut nunc fit à clericis in factis: vel ideo dicuntur diuites, quia habebant parentes diuites cum quibus habitabant.

17.

Ad alia iura, quæ in illa prima ratione citantur, iuxta regulam positam respondendum est. Nam illa quæ habentur 27. q. 1. ante cap. nuptiarum, de voto solemnne à Gratiano & Doctoribus intelliguntur, & à glossa in cap. rursus, verb. Apud Deum, qui cler. vel vou. Cap. autem 1. ibi citatum in primis non habetur in Concil. Toletano, ex quo à Gratiano citatur. Deinde intelligi potest de voto simplici, quia ibi expressè non dicitur illa coniugia esse irrita, sed esse illicita & correctione digna. Est tamen hæc difficultas expositio, quia ibi dicitur tales feminas perpetuò esse communionem privandas, si emendare neglexerint quod illicite perpetrarunt. Emendare enim non significat tantum agere penitentiam delicti commissi, sed recedere ab eo quod malè factum fuerat: significat ergo dissolvendum & separandum esse tale coniugium; supponitur ergo non fuisse validum. Et ideo glossa ibi verb. propriis, textum illum intelligit de voto solemnne castitatis, quod fieri tunc poterat, & solebat in domibus parentum, seu propriis, ut supra tactum est; & ideo nihil obstat quominus votum illud potuerit esse solemnne. Maxime cum ibidem dicatur factum quidem fuisse in domibus propriis, sed per susceptionem religiosi habitus. Solum potest hinc interpretationi obviare, quia in eo non est tantum sermo de virginibus, sed etiam de viduis, viduæ autem eo tempore non admittebantur ad votum solemnne faciendum, ut colligi potest ex Gelasio Papa in alio cap. de viduis, quod habetur in fine eiusdem quæst. quatenus ibi dicitur viduas non esse cogendas ad seruandam castitatem, licet illam promiserint, sed monendas.

18.

Ad hoc tamen responderi potest negando minorem, quæ ex altero cap. de viduis, non satis probatur, quia ibi non absolute dicitur Pontifex viduas non esse velandas, sed nulla benedictione velandas esse, quod longe diuersum est. Sed hinc nascitur maior difficultas; nam tunc quomodo dicere posset Pontifex tales viduas non esse cogendas ad seruandam castitatem promissam, nam earum votum solemnne fuisse: nam viduæ quæ velabantur æquale votum cum virginibus emittebant, quauis non acciperent velum benedictum, nec de manu Episcopi, ut ex multis capitulis eiusdem quæstionis colligi potest. Ad hoc vero responderi potest, negando Gelasium in posteriori parte illius capituli loqui de viduis velatis: sic enim ait. *De viduis sub nulla benedictione velandis superius latius diximus differendum. Quia si propria voluntate professam pristini coniugii castitatem mutabil. mente calcauerint, periculum eorum intererit, &c.* Dicit ergo potest relatiuum illud quod, non referre viduas velatas, sed viduas simpliciter; ita ut virtute ibi distinguat duo genera viduarum: quædam sunt quæ velantur, de quibus nihil ibi dicit, sed dixisse commemorat: alie quæ votum castitatis penitentiam emittunt, sic enim intelligo illa verba. *si propria voluntate professam castitatem, &c.* quæ

alia inferius subiecta declarant. Sic habita secum deliberatione promissam Deo pudicitie fidem debuerunt custodire. De his ergo tantum posterioribus dicitur scilicet conscientie committendas esse, & propositis pena & premio exhortandas; non vero ad castitatem seruandam cogendas, quia votum earum reum est tantum simplex. Hæc autem expositio est difficilis, si semel admittamus Gelasium ibi non prohibere velari viduas, sed solum modum præscribere, scilicet, ut sine benedictione velentur, nam tunc iuxta sincerum & planum contextum de eisdem sic velatis tractat, cum tradit modum quo inducenda sunt, & non cogenda ad castitatem seruandam.

Et ideo aliter dici potest Gelasium quidem ibi loqui de voto simplici, & de viduis non velatis, nec velandis, quia ipse simpliciter prohibuerat viduas velari, & non solum benedici, ut clarius colligitur ex eius epist. cap. 15. ibi, *Viduas velare Pontificum nullus ardeat, vbi nulla benedictionis mentio fit, nec fit distinctio de velo sacro, & non factato.* Et ita videntur intellexisse illud decretum Patres Concilii Triburienf. sub Arnulpho cap. 25. Ipsi tamen addiderunt, *quod si vidua sponte velamen quamuis non consecratum sibi imposuerit, & in Ecclesia inter velatas Deo sacrificium obtulerit, veli nolite sanctimonialium habitum retinere debet.* Sed negari non potest quin multo ante tempora Gelasii fuerit permissum viduis æque ac virginibus sanctimoniales fieri, & velamen religionis accipere, hæc tantum seruata differentia, quod virginibus, vel earum velum benedicebatur, non vero viduarum, ut colligitur ex multis capitulis quæ referuntur dict. 27. q. 1. & signatim ex alio cap. de viduis, quod tractamus. Quod si quis dicat illud fuisse editum post Gelasium; illud in primis certum est, quia non constat illud cap. fuisse Concilii Toletani IV. Et deinde in Concilio Araucano I. quod multo antiquius est Gelasio, cap. 27. sermo est de professione viduæ coram Episcopo, in qua vestem vidualem à presbytero accipiebat, quæ professio, non violanda dicitur; & additur; *Raptores vero talium, vel ipsam talia professionis desertricem merito esse damnandam.* Et idem ferè habetur in Concilio Turonensi II. cap. 21. & alia multa videri possunt in Concilio Moguntino II. cap. 26. Concilio Toletano IV. cap. 55. & Concilio Toletano X. cap. 4. Et in Concilio Vortariensi cap. 25. sacrum etiam velamen eis conceditur, quod postea iure nouiori introduci potuit, sicut nunc durat, nam in hac re pro diuersitate temporum & regionum magna sine dubio fuit varietas: nunquam tamen videtur fuisse absolute prohibitum, quin viduæ possent religiosæ fieri, sicut virginibus, neque apparet vlla ratio probabilis, ob quam Gelasius suo tempore absolute hoc prohibuisset. Solum ergo benedictionem vetauit, & ita communitè textus ille intelligitur.

Nihilominus semper videtur necessario dicendum, Gelasium in illo cap. loqui de votis simplicibus. Neque enim verisimile est illud votum tale fuisse, ut matrimonium irritaret, & quod vidua contrahens matrimonium cum illo voto non cohereret per Ecclesiam separati à marito: hoc enim seruat Ecclesia in voto simplici castitatis, iuxta cap. veniens, & cap. in sinuante, qui cler. vel vou. quia tunc matrimonium validum est. In voto autem solemnne nunquam dissimulat Ecclesia, ut ex tota illa q. 1. 27. causæ manifestum est. Et ratio etiam est euidens, quia illud esset permittere concubinatum perpetuum cum sacrilegio, cum scandalo, iniuria, & infamia proles, & aliis infinitis incommodis. Cum ergo Gelasius ibi dicat pastores Ecclesie iura conscientia posse dissimulare & tolerare tale matrimonium, non videtur dubium

dubium quin de illis loquatur, quæ tantum votum simplex emiserant.

Atque ita intelligunt glossa ibi, Archidiaconus, Turcrem. & alii, Ioan. Andr. Antonius & alii in cap. vnus, qui cler. vel vou. Hostiensis in Summa tit. qui cler. vel vouentes §. 3. Ex hac vero interpretatione conantur aliqui ex illo textu colligere antiquam votum castitatis feminarum sacrarum tantum fuisse simplex, quia eadem est ratio de quibusdam, & de omnibus, & de virginibus ac de viduis, quia æqualiter vouebant, solumque in externa benedictionis ceremonia differebant. Sed hoc, vt dixi, verum non est, vt constat ex testimonio Innocentii citato, qui fuit antiquior Gelasio. Credibile ergo est, quamuis tunc esset status monialium, in quo viduæ etiam veram professionem & votum solemne emittebant, fuisse etiam alias quæ priuatim in suis domibus castitatem vouebant, & sua etiam sponte & voluntate habitum aliquem peculiarem, aut velum illius voti significatiuum assumebant. De his ergo tantum loquitur Gelasius in illo capite, vt verba eius indicant, quæ in prima expositione adnotauimus, quæ quoad hanc partem nobis probatur, & simpliciter sustineri potest; ita vt prius agat de viduis solemniter velatis quæ erant religiosæ, de quibus nihil dixit, nisi vt non benedicantur, quia in reliquis partes erant cum aliis monialibus, postea vero tractat de vouentibus tantum simpliciter castitatem etiam publicè, & cum aliqua veli vel habitus mutatione, qualem nunc etiam fieri videmus in multis tam viduis, quam virginibus, quæ valgo *Beata* appellantur.

Superest adhuc in illo argumento respondendum ad cap. quod interrogasti 27. d. in quo quantum ad præsens actinet nulla est difficultas, quia manifestè ibi est sermo de voto solemnè, vt patet, tum quia de vidua, de qua ibi est sermo, dicitur, sacrum velamen capiti suo imposuisse, quamuis enim solum aliquod peculiare possent viduæ seculares castitatem vouendo sua voluntate assumere, velum autem factum non nisi in professione religionis. Tum etiam, quia ibidem subditur, *Et sicut se sub eodem velamine sacerdotali esse.* Et ita intelligunt textum illum glossa & Doctores. Quod autem in eo textu videri potest difficile, quomodo matrimonium ab illa femina contractum censetur irritum, & dissoluentum, cum ibi supponatur votum illud seu professionem religionis, non ex animo, sed sicut fuisse factum, quia tunc votum non fuit validum, & consequenter personam non potuit reddere inhabilem ad matrimonium. Ad hoc vero dicendum est Ecclesiam non iudicare de occultis, & ita etiam non credere illi internæ fictioni, quando defectus consensus exterius probari non potest, vt latius dicemus infra tractando de professione religiosorum, vbi etiam videbimus, an potuerit Ecclesia non obstante illa fictione irritare matrimonium postea subsequutum, & an de factis id fecerit.

Ad secundum argumentum respondetur, licet illa quæ in eo citantur difficulta fortasse sint, tamen in præsentibus quæstione difficultatem non facere, quia illa solum censentur irritare matrimonium, quæ solemnè iudicata sunt, & annexa professioni religionis, vt ex ipsis iuribus, & communi interpretatione manifestum est. Est autem difficile in priori cap. ex parte, quomodo professio facta viuente priorum coniuge valida fuerit, & sufficiens ad irritandum secundum matrimonium contractum post mortem eius. In posteriori autem cap. vlt. difficile est quomodo professio facta sub conditione repugnantis paupertati, valida etiam censetur, & sufficiens ad irritandum matrimonium subsequutum.

Sed hæc difficultates luculentius expeditæ sunt superius, explicando conditiones necessarias ad valorem professionis religiosæ. Nunc breuiter ad priorum difficultatem dicitur, illud votum fuisse validum, & solemne, quia factum fuit consentiente vxore, qui solus consensus ex parte vxoris est necessarius, & sufficit ad valorem professionis. Quia vero vxor ipsa castitatem non vouerat, ideo illa viuente redditus est ei maritus, vt ipsa suo iure vteretur, & ne castitatem quam non promiserat seruare cogere- tur: illa vero mortua non potuit simile ius alteri de nouo acquiri. Ad alteram vero difficultatem, quæ grauior est, respondetur, vel conditionem illam tracta temporis tacite fuisse sublatam; nam cum femina illa post votum factum habitum religionis suscepit (scilicet professorum) & in eo biennio permanserit, tacite iam consensit, in omnia substantialia religionis. Vel certe conditio illa à principio non fuit de dominio & proprietate substantiæ retinenda, sed de vsu & administratione de consensu religionis, in quo sensu & si conditio esset indecens, non tamen contra substantiam religionis.

Ad tertiam obiectionem responsum iam est, votum simplex castitatis nec per se includere traditionem, neque etiam si ex accidente illam habeat adiunctam, sufficere per se ad irritandum subsequens matrimonium, secluso statuto Ecclesiæ. Ad replicam autem ibi factam respondetur, licet circumstantia personæ, cui per tale votum sit promissio, multum augeat, & ad ordinem altiore eleuet obligationem promissionis; nihilominus non habet eam formalem repugnantiam cum traditione matrimonii, quam habet vnum matrimonium cum alio, vel prior donatio eiusdem rei vnifaceta cum donatione facta alteri. Et ideo circumstantia illa potest quidem augere culpam, non tamen valorem matrimonii impedire.

CAPVT V.

Ad quid obliget simplex votum castitatis post matrimonium contractum.

Quamuis tale matrimonium iniquè factum valeat, non tamen per illud votum simplex castitatis extinguitur, aut eius obligatio omnino tollitur, si reuera votum ipsum absolute fuit de castitate seruanda. Quia licet votum semel & iterum violetur, semper in futurum obligat, quando ex se perpetuum est, & quamuis non possit quoad omnia seruari, propter mutationem rerum factam, nihilominus ad ea saltem obligat, quæ manent sub potestate vouentis, quæ omnia ex superius dictis de voto in genere satis nota sunt. Quæ vero sint ea, ad quæ tale votum obligat, in particulari explicandum est.

Primum autem ac præcipuum punctum in hoc dubio est, an is qui sic contraxit possit licite consummare matrimonium, saltem reddendo debitum prima vice. Et ratio dubitandi est, quia si alter coniux perat, exigit ius suum: ergo alter potest licite reddere sine noua violatione voti, quia propter mutationem factam in materia, iam non est in illius potestate morali seruare votum quoad illum actum: ergo non peccat reddendo. In contrarium autem est, quia si ille velit ingredi religionem, potest iuste debitum negare, quia reuera non est simpliciter debitum, sed solum sub ea conditione, nisi malit religionem ingredi: ergo tenetur seruare castitatem eo modo quo potest: ergo si matrimonium consummet, iterum violat votum.

24.

1.

2.

Prima difficultas, an cum voto castitatis contractus matrimonium, post se illud consummata re saltem reddendo debitum prima vice.

Pro-